

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР
МАТЕРИНСТВА ТА ДИТИНСТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
ДУ «ВІСД НАМН України»
Протокол №5 від 27.11.2024р.
Голова Вченої ради
академік НАМН України

Юрій Антипкін
Юрій АНТИПКІН

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВНУТРІШНІ ХВОРОБИ»**

гідготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

галузь знань
спеціальність
спеціалізація
(наукова спеціальність)
Рівень вищої освіти
Форма навчання
Тривалість навчання .

22 Охорона здоров'я
222 Медицина

внутрішні хвороби
Третій (освітньо-науковий) рівень
очна (денна, вечірня), заочна
12 кредитів (360 годин)

2024-2025

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ

№п /п	Прізвище, ім'я, по батькові	Науковий ступінь, місце роботи, посада
1	Антипкін Юрій Геннадійович	академік НАМН України, доктор медичних наук, професор, генеральний директор ДУ «Всеукраїнський центр материнства та дитинства НАМН України»
2	Медведь Володимир Ісаакович	член-кореспондент НАМН України, доктор медичних наук, професор, завідувач відділення внутрішньої патології вагітних ДУ «Всеукраїнський центр материнства та дитинства НАМН України»
3	Меліна Ірина Михайлівна	доктор медичних наук, головний науковий співробітник відділення акушерської ендокринології та вад розвитку плода ДУ «Всеукраїнський центр материнства та дитинства НАМН України»
4	Ісламова Олена Василівна	кандидат медичних наук, провідний науковий співробітник відділення внутрішньої патології вагітних ДУ «Всеукраїнський центр материнства та дитинства НАМН України»
5	Гусєва Альона Євгенівна	Молодший науковий співробітник відділення внутрішньої патології вагітних ДУ «Всеукраїнський центр материнства та дитинства НАМН України»

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії спеціальності Медицина.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання навчальної дисципліни: підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) в аспірантурі відповідно спеціалізовано-професійним компетенціям за спеціальністю "Медицина", призначена для аспірантів денної очної та заочної форми навчання.

Мета.

Сформувати науково-педагогічні кадри з урахуванням вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик лікаря-спеціаліста зі спеціальності «Внутрішні хвороби» на основі здатності розв'язувати комплексні проблеми та проводити оригінальне наукове дослідження в терапії.

Основними **завданнями** аспірантів при вивченні дисципліни «внутрішні хвороби» є:

- Оволодіння теоретичними та методологічними основами в терапії
- Знання сучасних та класичних методів надання допомоги хворим в терапії
- Уміння застосовувати отримані практичні та теоретичні знання при наданні невідкладної допомоги хворим
- Систематизація отриманої інформації
- Використання сучасних інформаційних технологій при вирішенні наукових та практичних завдань
- Здатність застосовувати свої знання та практичні навички в діяльності професійно компетентного фахівця
- Організація та забезпечення високого рівня освоєння теоретичних та практичних професійних навичок у відповідність до вимог підготовки кадрів після вузівської професійної освіти
- Надбання аспірантами знань про аналіз наукової літератури та офіційних статистичних оглядів
- Навчання аспірантів участі у вирішенні окремих науково-дослідних і науково-прикладних задач в області охорони здоров'я по діагностиці, лікуванню, реабілітації та профілактики внутрішніх хвороб
- Враховуючи специфіку інституту, аспіранти повинні вміти працювати в акушерських клініках з екстрагенітальною патологією: вчасно діагностувати та знати основи відповідного лікування

- Ознайомлення з сучасними світовими практиками та тактиками ведення вагітності у хворих з екстрагенітальною патологією
- Розширення доступу аспірантів до якісної фахової освіти
- Вивчення основ законодавства України з охорони здоров'я населення, основні нормативно-технічні документи; методику розрахунку показників медичної статистики; основи застосування статистичного методу в медичних дослідженнях, використання статистичних показників при оцінці стану здоров'я населення та діяльності медичних організацій; показники здоров'я населення, фактори, що формують здоров'я людини (екологічні, професійні, природно-кліматичні, ендемічні, соціальні, епідеміологічні, психоемоційні, професійні, генетичні)
- Навчання сучасним методам дослідження стану здоров'я
- Освоєння методології проведення наукових досліджень з дисципліни «Внутрішні хвороби»

Кількість кредитів - 12 кредитів

Загальна кількість годин -360 годин

Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й та 3-й	2-й та 3-й
Семестр	
3-й, 4-й, 5-й	3-й, 4-й, 5-й
Лекції	
40 год.	40 год.
Практичні заняття	
80 год.	40 год.
Семінарські заняття	
80 год.	40 год.
Самостійна робота	
160 год.	240 год.

Навчальний план та програма підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії з нормативної навчальної дисципліни **«Внутрішні хвороби»** за спеціальністю **«Медицина»** призначені для підготовки аспірантів денної очної та заочної форм навчання спеціалізовано-професійними компетенціями за спеціальністю 222 «Медицина», що являє

собою нормативний документ, в якому визначається зміст навчання, встановлюються вимоги до обсягу та рівня підготовки.

Зміст програми охоплює весь обсяг теоретичних знань і практичних навичок, що необхідні лікарю-терапевту відповідно спеціалізовано-професійним компетенціям за спеціальністю «Внутрішні хвороби», призначена для аспірантів очної (денної, вечірньої), заочної форм навчання. Програму побудовано за системою блоків. Для впорядкування інформації та можливості кращої орієнтації в ній, основними блоками є 10 розділів, які закодовано. Розділ – це відносно самостійна частина програми, в якій подана значна за обсягом теоретична і практична інформація з певної галузі внутрішніх хвороб. Розділ включає кілька тем, а кожна тема складається з окремих елементів. Деякі розділи можуть викладатися в спеціалізованих відділеннях або комплексно – в відділеннях, де викладаються основні курси програми.

Для виконання даної програми в процесі навчання передбачено такі види занять: лекції, практичні заняття, семінари та самостійна робота. Під час навчання відповідно до навчального плану аспіранти підвищують рівень теоретичної підготовки та оволодівають практичними навиками. Теоретична підготовка передбачає обов'язкове відвідування лекцій, активну участь в семінарських та практичних заняттях, науково-практичних конференціях, що складає більше $\frac{1}{4}$ частини курсу. Найбільш доцільне орієнтовне співвідношення лекційних, практичних і семінарських занять на циклах спеціалізації : 20% - 40% - 40%. При складанні тематичних планів заняття проводяться з урахуванням методологічних підходів інтегрованого ведення пацієнтів з внутрішньою патологією. Крім цього, планується самостійна робота аспірантів. Самостійна робота складає менше $\frac{3}{4}$ від загального курсу і складається з роботи в клініці (курація хворих під керівництвом керівника, участь в проведенні лабораторно-інструментальних обстежень), бібліотеці вищого навчального закладу. У необхідних випадках ця робота проводиться відповідно до заздалегідь складеного графіка, що гарантує можливість індивідуального доступу аспіранта до потрібних дидактичних засобів. Для виявлення рівня знань і навиків після кожного розділу програми проводиться рубіжний контроль знань за рахунок годин, що передбачені на семінарські заняття. Контроль самостійної роботи аспірантів передбачає виконання власних проектів (мультимедійні презентації, реферати тощо). У кінці програми подано список рекомендованої літератури, який повинен опанувати лікар за час навчання відповідно спеціалізовано-професійним компетенціям

за спеціальністю "Внутрішні хвороби", призначеної для аспірантів очної (денної, вечірньої), заочної форм навчання.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Відповідно спеціалізовано-професійним компетенціям за спеціальністю "Медицина". Тривалість – 360 годин (12 кредитів, аудиторна робота – 200 годин, самостійна робота – 160 годин)

Контингент слухачів - аспіранти денної/вечірньої очної та заочної форми навчання.

Програма навчальної дисципліни складається з 10 розділів:

- **Захворювання серцево-судинної системи.**
- **Хвороби органів дихання та професійні хвороби.**
- **Захворювання травної системи.**
- **Хвороби нирок.**
- **Хвороби ендокринної системи та обміну речовин.**
- **Ревматичні хвороби.**
- **Клінічна алергологія.**
- **Гематологічні захворювання.**
- **Невідкладні стани. Інтенсивна терапія.**
- **Екстрагенітальна патологія вагітних.**

Розділ 1 - Захворювання серцево-судинної системи(52год.)

Тема 1. Методи обстеження в кардіології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в кардіології.

Тема 2. Артеріальна гіпертензія.

Тема 3. Атеросклероз. Інфекційний ендокардит.

Тема 4. Перикардит. Кардіоміопатії.

Тема 5. Міокардити.

Тема 6. Ішемічна хвороба серця. Стенокардія.

Тема 7. Гострий коронарний синдром. Нестабільна стенокардія. Інфаркт міокарда.

Тема 8. Аортальні вади серця.

Тема 9. Мітральні вади серця.

Тема 10. Вади тристулкового клапана.

Тема 11. Комбіновані вади серця.

*Тема 12.*Порушення серцевого ритму.

*Тема 13.*Порушення автоматизму та провідності серця.

Тема 14. Серцева недостатність. Стадії, варіанти, функціональні класи за NYHA.

*Тема 15.*Гостра серцева недостатність. Набряк легень.

*Тема 16.*Особливості ведення пацієнтів після кардіохірургічних втручань.

Розділ 2 - Хвороби органів дихання та професійні хвороби (38 год.)

*Тема 1.*Методи обстеження в пульмонології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в пульмонології.

*Тема 2.*Гострі респіраторні вірусні інфекції. Грип.

*Тема 3.*Хронічне обструктивне захворювання легень. Бронхіальна астма.

*Тема 4.*Пневмонії.

*Тема 5.*Рак легень.

*Тема 6.*Гнійні захворювання легень. Абсцес легень. Емпієма плеври. Бронхоектатична хвороба.

*Тема 7.*Дихальна недостатність.

*Тема 8.*Плеврити. Пневмоторакс.

*Тема 9.*Саркоїдоз легень. Муковісцидоз.

Тема 10. Професійні хвороби. Пневмоконіози. Альвеоліти. Вібраційна хвороба.

Тема 11. Туберкульоз легень.

Тема 12. Раціональна антибіотикотерапія. Вплив антибактеріальних препаратів на імунну систему.

Розділ 3 - Захворювання травної системи (34 год.)

*Тема 1.*Методи обстеження в гастроентерології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в гастроентерології.

*Тема 2.*Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба.

*Тема 3.*Рак стравоходу. Рак шлунку. Діагностика передракових станів.

*Тема 4.*Гастрити. Дуоденіти.

*Тема 5.*Диференційна діагностика жовтяниць.

*Тема 6.*Гепатити. Неалкогольний стеатогепатоз.

*Тема 7.*Цироз печінки. Печінкова енцефалопатія.

*Тема 8.*Жовчнокам'яна хвороба. Панкреатит.

*Тема 9.*Виразкова хвороба шлунку і дванадцятипалої кишки.

Тема 10. Злоякісні новоутворення гепатобіліарної системи. Рак підшлункової залози. Рак кишківника.

Тема 11. Неспецифічний виразковий коліт. Хвороба Крона.

Тема 12. Гострий живіт. Кровотечі в гастроентерології.

Розділ 4 - Хвороби нирок (16 год.)

Тема 1. Методи обстеження в нефрології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в нефрології.

Тема 2. Сечовий, нефротичний, нефритичний синдроми.

Тема 3. Гломерулонефрит: клініка, діагностика, лікування.

Тема 4. Гострий та хронічний пієлонефрит.

Тема 5. Хронічна хвороба нирок.

Тема 6. Гостре ураження нирок.

Тема 7. Сечокам'яна хвороба. Гостра затримка сечі.

Розділ 5 - Хвороби ендокринної системи та обміну речовин (14 год.)

Тема 1. Методи обстеження в ендокринології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в ендокринології.

Тема 2. Цукровий діабет. Особливості перебігу цукрового діабету 1 і 2 типу.

Тема 3. Захворювання щитовидної залози.

Тема 4. Ожиріння. Метаболічний синдром.

Тема 5. Хвороби гіпофіза та гіпоталамуса. Хвороба Іценко-Кушинга. Нецукровий діабет. Гіпопітуїтаризм. Акромегалія. Гіперпролактинемія.

Тема 6. Захворювання наднирників. Синдром Іценко-Кушинга. Хвороба Адісона. Феохромоцитома. Первинний альдостеронізм.

Розділ 6 - Ревматичні хвороби (20 год.)

Тема 1. Методи обстеження в ревматології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в ревматології.

Тема 2. Ревматична лихоманка. Хронічна ревматична хвороба серця.

Тема 3. Суглобовий синдром.

Тема 4. Ревматоїдний артрит. Реактивний артрит.

Тема 5. Анкілозуючий спондилоартрит. Остеоартроз.

Тема 6. Подагра.

Тема 7. Системні васкуліти.

Тема 8. Склеродермія. Дерматоміозити.

Тема 9. Системний червоний вовчак.

Розділ 7 - Клінічна алергологія (6 год.)

Тема 1. Принципи діагностики в алергології. Алергологічний анамнез, елімінаційні проби, лабораторні та інструментальні методи досліджень.

Тема 2. Полінози. Алергічний риніт. Кропив'янка. Атопічний дерматит. Харчова алергія.

Тема 3. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в алергології. Специфічна гіпосенсибілізація. Основні принципи лікування.

Розділ 8 - Гематологічні захворювання (8 год.)

Тема 1. Методи обстеження в гематології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в гематології. Тлумачення аналізу крові та мієлограми. Показання та техніка переливання крові.

Тема 2. Анемії.

Тема 3. Гемобластози. Лейкемоїдні реакції.

Тема 4. Геморагічні захворювання та синдроми. Тромбофілії.

Розділ 9 - Невідкладні стани. Інтенсивна терапія (36 год.)

Тема 1. Принципи надання невідкладної допомоги. Серцево-легенева реанімація. Особливості проведення у дітей та осіб похилого віку.

Тема 2. Гіпертензивний криз.

Тема 3. Гострий коронарний синдром. Раптова серцева смерть

Тема 4. Гостра серцева недостатність. Кардіогенний шок.

Тема 5. Інсульт.

Тема 6. Втрата свідомості. Колапс.

Тема 7. Судомний синдром. Епілептичний статус.

Тема 8. Шлунково-кишкова кровотеча.

Тема 9. Гостра дихальна недостатність.

Тема 10. Коми (гіпоглікемічна, кетоацидотична, гіперосмолярна, лактацидемічна, мікседематозна)

Тема 11. Тиреотоксичний криз. Гостра надниркова недостатність.

Тема 12. Гостра ниркова недостатність. Гостра затримка сечі. Гостра гематурія.

Тема 13. Анафілактичний шок. набряк Квінке. Токсикодермія.

Тема 14. Гостра печінкова недостатність.

Тема 15. Опіки. Обмороження. Електротравма. Утоплення.

Тема 16. Геморагічний шок. Травматичний шок. Гіповолемічний шок.

Тема 17. Гострі радіаційні ураження. Організація допомоги при масових гострих радіаційних ураженнях.

Тема 18. Отруєння (харчові, медикаментозні, бойові).

Розділ 10. - Екстрагенітальна патологія вагітних(32 год.).

Тема 1. Екстрагенітальна патологія вагітних. Загальна тактика ведення вагітності у жінок з екстрагенітальною патологією.

Тема 2. Вроджені та набуті вади серця та судин при вагітності.

Тема 3. Аутоімунна патологія та вагітність.

Тема 4. Антифосфоліпідний синдром: загальноклінічне й перинатальне значення, лікування у вагітних.

Тема 5. Захворювання шлунково-кишкового тракту та вагітність.

Тема 6. Гострі інфекції сечових шляхів у вагітних.

Тема 7. Цукровий діабет та вагітність.

Тема 8. Захворювання щитовидної залози та вагітність.

Тема 9. Захворювання системи крові та вагітність: гемобластози та мієлодиспластичні процеси.

Тема 10. Новоутворення і вагітність.

Тема 11. Захворювання дихальної системи у вагітних.

Тема 12. Артеріальна гіпертензія та вагітність.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Коди	Назва курсу	Кількість навчальних годин			
		Лекції	Практичні заняття	Семінари	Усього
1	2	3	4	5	6
1	Захворювання серцево-судинної системи	12	20	20	52
2	Хвороби органів дихання та професійні хвороби	10	14	14	38
3	Захворювання травної системи	8	13	13	34
4	Хвороби нирок	4	6	6	16
5	Хвороби ендокринної системи та обміну речовин	4	5	5	14
6	Ревматичні хвороби	5	7	8	20
7	Клінічна алергологія	1	3	2	6
8	Гематологічні захворювання	3	3	2	8
9	Невідкладні стани.Інтенсивна терапія	7	15	14	36
10	Екстрагенітальна патологія вагітних	6	14	12	32
	Разом за розділами	60	100	96	256
	Іспит			4	4
	Разом	60	100	100	260
	Самостійна робота				100
	Всього				360

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРАКТИКУМ

Невід'ємною частиною опанування навчального курсу професійної та практичної підготовки за науковою спеціальністю (спеціалізацією) в аспірантурі та поза аспірантурою є педагогічний практикум.

Мета – забезпечення формування та розвитку освітньо-прикладних компонентів викладацьких компетентностей. Завданнями педагогічного практикуму є оволодіння навиками підготовки навчально-методичної документації, проведення аудиторних занять, організації позааудиторної роботи здобувачів вищої та/або післядипломної освіти, заходів безперервного професійного розвитку. Педагогічний практикум проводять, як правило, на випусковій кафедрі, або у відділі і якому працює науковий керівник здобувача вищої освіти. Педагогічний практикум проходить під організаційно-методичним керівництвом куратору відповідної навчальної дисципліни професійної та практичної підготовки за науковою спеціальністю (спеціалізацією), що опановує здобувач вищої освіти або наукового керівника здобувача вищої освіти.

Загальний обсяг педагогічного практикуму становить 30 годин (1 кредит), що виділяються та обліковуються в межах годин самостійної роботи здобувача вищої освіти за відповідною навчальною дисципліною професійної та практичної підготовки за науковою спеціальністю (спеціалізацією). Зміст заходів педагогічного практикуму та послідовність їх виконання визначається у індивідуальному плані педагогічного практикуму здобувача вищої освіти, що погоджується керівником педагогічного практикуму та затверджується завідувачем відділу, на якій проводиться педагогічний практикум. Звіт про проходження педагогічного практикуму здобувача вищої освіти погоджується керівником педагогічного практикуму, обговорюється та схвалюється на засіданні відділу, на якій проводився педагогічний практикум, та затверджується завідувачем відділу. Організацію, забезпечення моніторингу якості проведення педагогічного практикуму покладається на завідувача відділу, на якій проводився педагогічний практикум.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни "Внутрішні хвороби" підготовки
докторів філософії (PhD) в аспірантурі очної (денної, вечірньої) та
заочної форм навчання за спеціальністю 222 Медицина

Коди	Назва розділу, теми
1	2
01.	Захворювання серцево-судинної системи
01.01	Методи обстеження в кардіології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в кардіології.
01.02	Артеріальна гіпертензія.
01.03	Атеросклероз. Інфекційний ендокардит.
01.04	Перикардит. Кардіоміопатії.
01.05	Міокардити.
01.06	Ішемічна хвороба серця. Стенокардія.
01.07	Гострий коронарний синдром. Нестабільна стенокардія. Інфаркт міокарда.
01.08	Аортальні вади серця.
01.09	Мітральні вади серця.
01.10	Вади тристулкового клапана.
01.11	Комбіновані вади серця.
01.12	Порушення серцевого ритму.
01.13	Порушення автоматизму та провідності серця.
01.14	Серцева недостатність. Стадії, варіанти, функціональні класи за NYHA.
01.15	Гостра серцева недостатність. набряк легень.
01.16	Особливості ведення пацієнтів після кардіохірургічних втручань.
02.	Хвороби органів дихання та професійні хвороби
02.01	Методи обстеження в пульмонології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в пульмонології.
02.02	Гострі респіраторні вірусні інфекції. Грип.

02.03	Хронічне обструктивне захворювання легень. Бронхіальна астма.
02.04	Пневмонії.
02.05	Рак легень.
02.06	Гнійні захворювання легень. Абсцес легень. Емпієма плеври. Бронхоектатична хвороба.
02.07	Дихальна недостатність.
02.08	Плеврити. Пневмоторакс.
02.09	Саркоїдоз легень. Муковісцидоз.
02.10	Професійні хвороби. Пневмоконіози. Альвеоліти. Вібраційна хвороба.
02.11	Туберкульоз легень.
02.12	Раціональна антибіотикотерапія. Вплив антибактеріальних препаратів на імунну систему.
03.	За захворювання травної системи
03.01	Методи обстеження в гастроентерології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в гастроентерології.
03.02	Гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба.
03.03	Рак стравоходу. Рак шлунку. Діагностика передракових станів.
03.04	Гастрити. Дуоденіти.
03.05	Диференційна діагностика жовтяниць.
03.06	Гепатити. Неалкогольний стеатогепатоз.
03.07	Цироз печінки. Печінкова енцефалопатія.
03.08	Жовчнокам'яна хвороба. Панкреатит.
03.09	Виразкова хвороба шлунку і дванадцятипалої кишки.
03.10	Злоякісні новоутворення гепатобіліарної системи. Рак підшлункової залози. Рак кишківника.
03.11	Неспецифічний виразковий коліт. Хвороба Крона.
03.12	Гострий живіт. Кровотечі в гастроентерології.

04.	Хвороби нирок
04.01	Методи обстеження в нефрології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в нефрології.
04.02	Сечовий, нефротичний, нефритичний синдроми.
04.03	Гломерулонефрит: клініка, діагностика, лікування.
04.04	Гострий та хронічний пієлонефрит.
04.05	Хронічна хвороба нирок.
04.06	Гостре ураження нирок.
04.07	Сечокам'яна хвороба. Гостра затримка сечі.
05.	Хвороби ендокринної системи та обміну речовин
05.01	Методи обстеження в ендокринології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в ендокринології.
05.02	Цукровий діабет. Особливості перебігу цукрового діабету 1 і 2 типу.
05.03	Захворювання щитовидної залози.
05.04	Ожиріння. Метаболічний синдром.
05.05	Хвороби гіпофіза та гіпоталамуса. Хвороба Іценко-Кушинга. Нецукровий діабет. Гіпопітуїтаризм. Акромегалія. Гіперпролактинемія.
05.06	Захворювання наднирників. Синдром Іценко-Кушинга. Хвороба Адісона. Феохромоцитома. Первинний альдостеронізм.
06.	Ревматичні хвороби
06.01	Методи обстеження в ревматології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в ревматології.
06.02	Ревматична лихоманка. Хронічна ревматична хвороба серця.
06.03	Суглобовий синдром.
06.04	Ревматоїдний артрит. Реактивний артрит.
06.05	Анкілозуючий спондилоартрит. Остеоартроз.
06.06	Подагра.
06.07	Системні васкуліти.

06.08	Склеродермія. Дерматоміозити.
06.09	Системний червоний вовчак
07	Клінічна алергологія
07.01	Принципи діагностики в алергології. Алергологічний анамнез, елімінаційні проби, лабораторні та інструментальні методи досліджень.
07.02	Полінози. Алергічний риніт. Кропив'янка. Атопічний дерматит. Харчова алергія.
07.03	Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в алергології. Специфічна гіпосенсибілізація. Основні принципи лікування.
08	Гематологічні захворювання
08.01	Методи обстеження в гематології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в гематології. Тлумачення аналізу крові та мієлограми. Показання та техніка переливання крові.
08.02	Анемії.
08.03	Гемобластози. Лейкемоїдні реакції.
08.04	Геморагічні захворювання та синдроми. Тромбофілії.
09	Невідкладні стани. Інтенсивна терапія
09.01	Принципи надання невідкладної допомоги. Серцево-легенева реанімація. Особливості проведення у дітей та осіб похилого віку.
09.02	Гіпертензивний криз.
09.03	Гострий коронарний синдром. Раптова серцева смерть
09.04	Гостра серцева недостатність. Кардіогенний шок.
09.05	Інсульт.
09.06	Втрата свідомості. Колапс.
09.07	Судомний синдром. Епілептичний статус.
09.08	Шлунково-кишкова кровотеча.
09.09	Гостра дихальна недостатність.

09.10	Коми (гіпоглікемічна, кетоацидотична, гіперосмолярна, лактацидемічна, мікседематозна)
09.11	Тиреотоксичний криз. Гостра надниркова недостатність.
09.12	Гостра ниркова недостатність. Гостра затримка сечі. Гостра гематурія.
09.13	Анафілактичний шок. набряк Квінке. Токсикодермія.
09.14	Гостра печінкова недостатність.
09.15	Опіки. Обмороження. Електротравма. Утоплення.
09.16	Геморагічний шок. Травматичний шок. Гіповолемічний шок.
09.17	Гострі радіаційні ураження. Організація допомоги при масових гострих радіаційних ураженнях.
09.18	Отруєння (харчові, медикаментозні, бойові).
10	Екстрагенітальна патологія вагітних
10.01	Екстрагенітальна патологія вагітних. Загальна тактика ведення вагітності жінок з екстрагенітальною патологією.
10.02	Вроджені та набуті вади серця та судин при вагітності.
10.03	Аутоімунна патологія та вагітність.
10.04	Антифосфоліпідний синдром: загальноклінічне й перинатальне значення, лікування у вагітних.
10.05	Захворювання шлунково-кишкового тракту та вагітність.
10.06	Гострі інфекції сечових шляхів у вагітних.
10.07	Цукровий діабет та вагітність.
10.08	Захворювання щитовидної залози та вагітність.
10.09	Захворювання системи крові та вагітність: гемобластози та мієлодиспластичні процеси.
10.10	Новоутворення і вагітність.
10.11	Захворювання дихальної системи у вагітних.
10.12	Артеріальна гіпертензія та вагітність.

ПЕРЕЛІК

компетентностей відповідно до нормативної навчальної дисципліни
«Внутрішні хвороби» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі
за спеціальністю 222 Медицина

Спеціалізовано-професійні компетенції

- Здатність застосовувати знання фундаментальних основ, сучасних досліджень проблем і тенденцій медицини у комплексному аналізі явищ і процесів, що виникають в Україні та інших країнах світу.
- Здатність відокремлювати структурні елементи, які складають теоретичну та емпіричну основу системи знань зі спеціальності 222 «Медицина» спеціалізація 14.01.02 – Внутрішні хвороби.
- Здатність виділити та зафіксувати провідний клінічний симптом або синдром патологічного стану чи захворювання; шляхом співставлення зі стандартами, використовуючи попередні дані анамнезу хворого та дані огляду хворого, на основі провідного клінічного симптому або синдрому, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення поставити найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання
- Здатність використовуючи найбільш вірогідний або синдромний діагноз, дані лабораторного та інструментального обстеження хворого, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за певним алгоритмом, здійснювати диференціальну діагностику захворювань для тематичних напрямків зі спеціальності «Медицина» спеціалізація 14.01.02 – Внутрішні хвороби.
- Здатність в умовах лікувальної установи, навчально-виховних, оздоровчих закладів, на виробництві, використовуючи узагальнену процедуру оцінки стану здоров'я жінок, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, серед закріпленого контингенту населення: формувати диспансерні групи хворих; сформувати групи здорових, що підлягають диспансерному нагляду;
- Здатність в умовах медико-профілактичної установи використовуючи статистичні та лабораторні методи, здійснювати епідеміологічний аналіз інфекційної захворюваності населення, виявляючи: групи ризику; території ризику; час ризику; фактори ризику

- Здатність прогнозувати науково обґрунтовані підходи до модернізації вітчизняної системи охорони здоров'я, організовувати та забезпечувати процеси управлінської діяльності з урахуванням процесів реформування галузі.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Робота в терапевтичних клініках центру (курація хворих під керівництвом керівника, чергування в клініці)	26
2	Участь в проведенні лабораторно-інструментальних обстежень, відпрацювання практичних навичок	10
3	Робота в бібліотеці інституту	12
4	Ознайомлення з останніми міжнародними дослідженнями та рекомендаціями в комп'ютерних класах	10
5	Відпрацювання практичних навичок із застосуванням муляжів в навчальних кабінетах інституту	12
6	Педагогічний практикум	30
	Разом	100

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Участь в клінічних обговореннях, консилиумах складних пацієнтів
 Статистичний аналіз отриманих результатів
 Підготовка огляду літератури з вибраної тематики
 Підготовка матеріалів для НДР, статей
 Презентація результатів дослідження

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. **Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:**

- словесні: розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація;
- практичні: практичні навички, клінічна робота, реферати

2. **Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності**

- методи стимулювання інтересу до навчання: створення ситуації інтересу при викладанні того чи іншого матеріалу
- навчальні дискусії, розбір та аналіз клінічних випадків

3. **Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.**

- репродуктивні методи - відтворена репродукція як засіб повторення готових зразків або робота за готовими зразками;
- творчі, проблемно-пошукові методи має спиратися на самостійну, творчу пізнавальну діяльність.

Система спирається на загальновживаний дидактичний принцип міцності знань, умінь і навичок, який базується на таких вимогах:

- систематичність обліку та контролю;
- всеохопленість (усебічність, повнота) обліку та контролю;
- диференційованість (за окремим предметом) та індивідуальність (за стилем і формами контролю);
- об'єктивність оцінювання;
- урізноманітнення видів і форм контролю;
- єдність вимог до контролю.

4. **Бінарні, інтегровані (універсальні) методи:**

- дослідницька діяльність під керівництвом наукового керівника
- самостійна робота поза контролем керівника

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Засоби діагностики результатів навчання (засобами оцінювання та методами демонстрування результатів можуть бути:

- екзамени;
- комплексні экзамени;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;

- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах;
- інші види).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.

Визначити за допомогою якісних критеріїв мінімальний пороговий рівень оцінки і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку.

Зазначити використовувану числову (рейтингову) шкалу.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою практики	
	для екзамену, курсового проекту, практики	для заліку
90-100	відмінно	Зараховано
82-89	добре	
74-81	добре	
64-73	задовільно	
60-63 33-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧБОВО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА

1. Репродуктивное здоровье (руководство для врачей) // Киев. МЗ Украины, 1999 г. –127 с.
2. Актуальні питання акушерства у практиці сімейного лікаря Навчальний посібник Ред. Вороненко Ю.В., Шекера О.Г., Вдовиченко Ю.П. Серія “Сімейна медицина” ТОВ “Ландпресс”. Харків. 2016. 346 с.
3. Белоусов Ю.Б. и соавтор. Введение в биоэтику// Укр. мед. часопис, № 3, 2005. – С. 31- 41.
4. Біоетика. За редакцією Ковальнової О.М.// МОЗ України. 2006 р.- С. 150-163.
5. Анестезіологія та інтенсивна терапія: підручник для лікарів-інтернів та слухачів вищих медичних закладів III — IV рівнів акредитації та закладів післядипломної освіти. Т.1./ Під ред.. І.П. Шлапака. — К.: Ніка Прінт, 2012.— 616 с.
6. Антиаритмічна терапія при фібриляції передсердь. Рекомендації робочої групи з порушень ритму серця Асоціації кардіологів України. — Київ, 2015. — 59 с.
7. Безпека життєдіяльності: медичне забезпечення дорожньо-транспортних пригод/ В.А. Левченко та ін.. — Івано-Франківськ: Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2013. — 307 с.
8. Бильченко А. В. Лечение артериальной гипертензии в различных клинических ситуациях. — К., 2016. — 250 с.
9. Болезни крови в амбулаторной практике: руководство / И. Л. Давыдкин, И. В. Куртов, Р. К. Хайретдинов [и др.]. - 2-е изд., испр. и доп. - М. : ГЭОТАР-Медиа, 2014. - 184 с.
10. Бронхообструктивні захворювання у дорослих осіб: етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, лікування. Навчальний посібник / за редакцією Фещенка Ю.І. — К., 2015. — 150 с.
11. Від симптому і синдрому — до діагнозу та лікування: посібник лікаря загальної практики / За заг. ред. І.В. Чопея — Ужгород: ІВА, 2009.-848с.
12. Внутрішні хвороби. / За ред. проф. Глушка Л.В. в 2-х т., Івано-Франківськ, 2004.
13. Внутрішня медицина: Підручник для мед. ВНЗ III-IV рів. акред. / Середюк Н.М. — К.: ВСВ «Медицина», 2009. — 1104 с.

14. Внутрішня медицина: ревматологія: навч. посіб. / В.Є.Кондратюк, М.Б.Джус. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 272 с. 11. Гастроентерологія: підручник у 2-х томах / за ред. Н. В. Харченко, О. Я. Бабака. – 2-е вид., переробл., доповн. – Кіровоград: Поліум, 2016. – Т. 1. – 488 с.
15. Гастроентерологія. Руководство. Библиотека врача-специалиста / Я. С. Циммерман. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015. – 816 с.
16. Гастроентерологія. Стандарты медицинской помощи / сост. А.С. Дементьев, И.Р. Манеров, С.Ю.Кочетков, Е.Ю. Чепанова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М: ГЭОТАР - Медиа, 2017. – 392 с.
17. Гематология. Национальное руководство / под ред. О. А. Рукавицына. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2017. – 784 с.
18. Гипертонические кризы / под ред. С.Н.Терещенко, Н.Ф. Плавунова. - 2-е изд., доп. и перераб. - М.: МЕДпресс-информ, 2013. - 208 с.
19. Говенко А.В., Кішко Р.М., Левченко Т.М., Хитрий Г.П. Інтенсивна терапія гострих отруєнь. Київ, «Віпол», 2010 — 187 с.
20. Гострий коронарний синдром: сучасні принципи лікування у спеціалізованому стаціонарі / Г. В. Книшов, А. В. Руденко, С. В. Сало [та ін.]. – К., 2014. – 20 с. 28
21. Гострі отруєння грибами: діагностика та невідкладна допомога на догоспітальному етапі. Зозуля І.С., Іващенко О.В., Струк В.Ф. Методичні рекомендації . — К.:, 2010. — 23 с.
22. Гострі отруєння продуктами горіння: діагностика та невідкладна допомога на догоспітальному та ранньому госпітальному етапі. Зозуля І.С., Іващенко О.В., Струк В.Ф., Набухотний П.Ф. Методичні рекомендації . — К.:, 2013. — 21 с.
23. Губергріц Н. Б. Хронічні гепатити та цирози печінки: навч. посібник / Н. Б. Губергріц, Н. В. Харченко. – Кіровоград: ПОЛІУМ, 2015. – 288 с.
24. Денисюк В.І., Денисюк О.В. Доказова внутрішня медицина. Підручник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації / Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2011 – 926 с.
25. Дифференциальная диагностика внутренних болезней / под ред. В. В. Щёктова, А. И. Мартынова, А. А. Спасского. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 928 с.
26. Дифференциальный диагноз внутренних болезней: алгоритмический подход : [практ. рук.] / П. М. Хили, Э. Дж. Джекобсон; пер. с англ. Т. М. Азбиль, А. Н. Анваер, Н. Н. Багмет и др.; под ред. Д. Ш. Газизовой. - М.: БИНОМ, 2013. - 280 с.

27. Діагностика та лікування ревматичних захворювань: навч. посібник / А. С. Свінціцький. – К.: Медкнига, 2017. – 372 с.
28. Діагностика та лікування фібриляції передсердь. Рекомендації Робочої групи з порушень ритму серця Асоціації кардіологів України. – К., 2014. – 168 с.
29. Дієтологія: Підручник / Н.В. Харченко, Г.А. Анохіна та ін. – К.: К-д: Вид-во «Меридіан», 2012. – 528с.
30. Европейское руководство по неотложной кардиологии / ред. М. Тубаро, П. Вранкс; пер. с англ. под ред. Е. В. Шляхто. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2017. – 960 с.
31. Електрокардіографічна діагностика і лікування в невідкладній кардіології / В.А. Скибчик, Я.В. Соломенчук. 2-ге доповнене видання. – Л.:Простір-М, 2016. – 164с.
32. Жарінов О.Й., Куць В.О., Вережнікова Г.П., Серова О.Д. Практикум з електрокардіографії. — Львів-Київ, 2014. — 268 с.
33. Залізодефіцитна анемія / Видиборець С. В., Гайдукова С. М., Черноброва О. І. та ін.: навчпосіб. – Вінниця-Бориспіль: ТОВ «МеркьюріПоділля», 2012. – 238 с.
34. Зозуля І.С., Головченко Ю.І. , Оноприєнко О.П. Інсульт: тактика, стратегія ведення, профілактика, реабілітація та прогнози.-Київ, «Світ», 2010 — 319 с.
35. Зозуля І.С., Карета С.О. Інсультподібний перебіг запальних процесів головного мозку та його оболонки.- Київ,2010 — 83 с.
36. Иммунотерапия: руководство / под ред. Р. М. Хаитова, Р. И. Атауллаханова, А. Е. Шульженко. – 2-е изд., перераб. и доп. – М: ГЭОТАР - Медиа, 2017. – 736 с. 29
37. Инфекционные болезни: учебник / под ред. О. А. Голубовской. – К.: Медицина, 2014. – 784 с.
38. Инфекционные эндокардиты: руководство. Тюрин В.П. / Под ред. Ю.Л. Шевченко. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ГЭОТАР – Медиа, – 2013. – 368 с.
39. Ідіопатичний легеневий фіброз: клініка, діагностика, лікування (методичний посібник) / Ю.І. Фещенко, В.К. Гаврисюк, А.І. Ячник та ін. // Київ, 2016. – 50 с.
40. Кардиомиопатии и миокардиты: руководство. Моисеев В.С., Киякбаев Г.К. – М.: ГЭОТАР – Медиа, – 2013. - 352 с.

41. Клиническая аллергология. Краткий курс. Скворцов В.В., Тумаренко А.В. – СпецЛит, 2015. – 111 с.
42. Клиническая интерпретация рентгенограммы легких: справочник / М. Дарби [и др.]; пер. с англ. под ред. В. Н. Трояна. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 216 с.
43. Клиническая электрокардиография по Голдбергеру / А. Л. Голдбергер, З. Д. Голдбергер, А. Швилкин; пер. с англ. под ред. Ю. В. Фурменковой. – 2-е изд. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2016. – 280 с.
44. Клиническая электрокардиография: [200 электрокардиограмм, диагностика и комментарии] / Ф. Циммерман; пер. с англ. и ред. В. Н. Хирманова. - изд. 2-е. - М.: БИНОМ, 2013. - 424 с.
45. Клініко-діагностичне значення імунологічних тестів при ревматичних хворобах: навч. посібник / за ред. В. М. Коваленка, Н. М. Шуби. – К.: ТОВ «Прометей», 2017. – 105 с.
46. Клінічна лабораторна діагностика: підручник. Ч.I: Лабораторна гематологія. / О.Г. Берегова. – Запоріжжя, 2013. – 400 с.
47. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога: підручник / І.С. Зозуля, В.І. Боброва, Г.Г. Рошін та ін.; за ред. І.С. Зозулі. 3-е вид., переробл. і допов. – К. : ВСВ «Медицина», 2017. – 960 с.
48. Мясников Г.В. Керівництво з воєнно – польової терапії (спеціальна частина). – К., 2015. – 256 с.
49. Надання невідкладної допомоги пацієнтам із гострою серцево-судинною патологією: навчальний посібник/ Зозуля І.С., Ганджа Т.І., Іващенко О.В. та інш. – Вінниця, Тов «Меркьюрі-Поділля», 2016. — 87 с.
50. Наказ МОЗ України № 117 від 29.03.2002 р. із змінами і доповненнями, внесеними наказом МОЗ України № 277 від 25.05.2007 року «Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я».
51. Наказ МОЗ України № 384 від 24.05.2012 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при артеріальній гіпертензії»
52. Наказ МОЗ України № 600 від 03.08.2012 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при диспепсії».

53. Наказ МОЗ України № 1118 від 21.12.2012 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної 30 допомоги при цукровому діабеті 2 типу».
54. Наказ МОЗ України №555 від 27.06.2013 року «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги та медичної «Хронічне обструктивне захворювання легень».
55. Наказ МОЗ України № 555 від 27.06.2013 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічному обструктивному захворюванні легень»
56. Наказ МОЗ України №868 від 08.10.2013р. „Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Бронхіальна астма».
57. Наказ МОЗ України № 943 від 31.10.2013 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гастроезофагеальній рефлюксній хворобі».
58. Наказ МОЗ України №34 від 15.01.2014 р. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги.
59. Наказ МОЗ України № 263 від 11.04.2014 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ревматоїдному артриті»
60. Наказ МОЗ України №387 від 04.06.2014 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Рак легені».
61. Наказ МОЗ України № 455 від 02.07.2014 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гострому коронарному синдромі з елевацією сегмента ST».
62. Наказ МОЗ України №499 від 16.07.2014 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги дорослим та дітям «Гострі респіраторні інфекції».
63. Наказ МОЗ України № 613 від 03.09.2014 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при пептичній виразці шлунку і 12-палої кишки».

64. Наказ МОЗ України №620 від 04.09.2014 року «Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги (УКПМД) дорослим «Туберкульоз».
65. Наказ МОЗ України №634 від 08.09.2014 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Саркоїдоз».
66. Наказ МОЗ України. № 638 від 10.09.2014 р «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічному панкреатиті».
67. Наказ МОЗ України № 808 від 04.11.2014 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічному лімфоїдному лейкозі»
68. Наказ МОЗ України № 826 від 06.11.2014 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної 31 допомоги при хронічних неінфекційних гепатитах»
69. Наказ МОЗ України № 1021 від 29.12.2014 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ЦД 1 типу у молодих осіб і дорослих»
70. Наказ МОЗ України №1039 від 31.12.2014 року «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги Ко-інфекції Туберкульоз/ВІЛінфекція/СНІД.
71. Наказ МОЗ України №327 від 03.06.2015 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Кашель у дорослих».
72. Наказ МОЗ України № 709 від 02.11.2015 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при залізодефіцитній анемії»
73. Наказ МОЗ України №916 від 30.12.2015 р. «Уніфікований клінічний протокол екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Медикаментозна алергія, включаючи анафілаксію».
74. Наказ МОЗ України № 90 від 11.02.2016 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при запальних захворюваннях кишечника»
75. Наказ МОЗ України. № 152 від 02.03.2016 р «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при стабільній ішемічній хворобі серця»

76. Наказ МОЗ України № 164 від 03.03.2016 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гострому коронарному синдромі без елевації сегмента ST»
77. Наказ МОЗ України №614 від 21.06.2016 “Уніфікований клінічний протокол екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги (УКПМД) “Легенева гіпертензія у дорослих”
78. Наказ МОЗ України №723 від 15.07.2016 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Муковісцидоз».
79. Національний підручник з ревматології / за ред. В. М. Коваленка, Н. М. Шуби. – К.: Моріон, 2013. – 672 с.
80. Невідкладна медична допомога / За ред. І.С. Зозуля, Л.Ф. Матюха, С.В. Білецький — К.: Наша родина плюс, 2015. — 496 с.
81. Невідкладні стани при гострих отруєннях / Зозуля І.С., Іващенко О.В. та інш. – Вінниця, Тов «Меркьюрі-Поділля», 2014. — 112 с.
82. Невідкладні стани при гострих отруєннях / Зозуля І.С., Іващенко О.В. та інш. – Вінниця, Тов «Меркьюрі-Поділля», 2014. — 112 с.
83. Негоспітальна пневмонія у дорослих осіб: етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, антибактеріальна терапія та профілактика / Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах. Уніфікований протокол надання медичної допомоги дорослим хворим на негоспітальну 32 пневмонію. – К.: НАМНУ, 2016. – 108 с.
84. Негоспітальні інфекції нижніх дихальних шляхів: монографія / Дзюблик Я.О. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2016. – 255с.
85. Неотложная кардиология / П. Х. Джанашия, Н. М. Шевченко, С. В. Олишевко. - М.: Бином, 2014. - 288 с.
86. Неотложная помощь: практическое руководство / С.С. Вялов. изд. 5-е. - М.: МЕДпресс-информ, 2014. – 190 с.
87. Нефрология. Клинические рекомендации / под ред. Е. М. Шиловой, А. В. Смирнова, Н. Л. Козловской. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2016. – 816 с.
88. Основи електрокардіографії / О. Й. Жарінов, В. О. Куць (ред.) – Львів: МС, 2017. – 240 с.
89. Острый коронарный синдром / под ред. И. С. Явелова, С. М. Хохлунова, Д. В. Дуплякова. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 384 с.

90. Очерки клинической пульмонологии / под ред. В. К. Гаврисюка. – К., 2016. – 336 с.
91. Практикум з електрокардіографії / О. Й. Жарінов, В. О. Куць, Г. П. Верезнікова, О. Д. Серова. – Львів-Київ, 2014. – 268 с.
92. Практическая аритмология в таблицах: руководство для врачей / под ред. В. В. Салухова. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2017. – 496 с.
93. Пульмонология. Национальное руководство. Краткое издание / под ред. А. Г. Чучалина. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. – 800 с.
94. Рациональная антимикробная терапия: руководство для практикующих врачей / под ред. С. В. Яковлева. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Литерра, 2015. – 1040 с.
95. Рациональная фармакотерапия сердечно-сосудистых заболеваний : руководство для практикующих врачей / под общ. ред. Е. И. Чазова, Ю. А. Карпова. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Литерра, 2016. – 784 с.
96. Ревматические заболевания. В 3 т. Т. II. Заболевания костей и суставов: руководство / под ред. Джона Х. Клиппела, Джона Х. Стоуна, Лесли Дж. Кроффорд, Пейшенс Х. Уайт; пер. с англ. под ред. Е. Л. Насонова, В. А. Насоновой, Ю. А. Олюнина. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2014. – 520 с.
97. Рекомендації Асоціації кардіологів України з діагностики та лікування хронічної серцевої недостатності (2017) / Л.Г. Воронков, К.М. Амосова, Г.В. Дзяк [та ін.] // Серцева недостатність та коморбідні стани. – 2017. – №1. – Дод. №1. – С. 1-64.
98. Сахарный диабет. Иммуитет. Цитокины. / Н. Д. Тронько, К. П. Зак, В. В. Попова, А. К. Бутенко. – К.: Книга-плюс, 2015. – 488 с.
99. Сахарный диабет. Новое в лечении и профилактике / Дж. А. Колуэлл ; Пер. с англ. : М.В. Шестаковой и М.Ш. Шамхаловой. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2014. – 288 с.
100. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування / за ред. В. М. Коваленка, М. І. Лутая, Ю. М. Сіренка, О. С. Сичова. – К.: МОРІОН, 2016. – 192 с.
101. Справочник симптомов в общей врачебной практике / К. Хопкрофт, В. Форте; пер. с англ. под ред. В. А. Кокорина. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2017. – 33 480 с.
102. Стрес і хвороби систем кровообігу / за ред. В. М. Коваленка, В. М. Корнацького. – К., 2015. – 353 с.

103. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії / за ред. Ю. М. Мостового – 21-е вид., доп. і перероб. – Київ: Центр ДЗК, 2016. – 688 с.
104. Сучасні методи обстеження, техніка лікарських маніпуляцій та їх оцінка в клініці внутрішньої медицини: навч. посібник / Н.І. Швець, Т.М. Бенца, О.А. Пастухова:– Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2014. – 400 с.
105. Трухан Л. В. Болезни кишечника. Клиника, диагностика и лечение / Л. В. Трухан. – СпецЛіт, 2013. – 143 с.
106. Фещенко Ю.І. Хронічне обструктивне захворювання легень: нові відтінки проблеми: монографія / Фещенко Ю.І., Чайковський Ю.Б., Островський М.М., Дельцова О.І., Геращенко С.Б., Кулинич-Міськів М.О., Савеліхіна І.О. – Івано-Франківськ, СІМІК, 2016. – 400с.
107. Функциональная диагностика: национальное руководство / под ред. Н. Ф. Берестень, В. А. Сандрикова, С. И. Федоровой. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2017. – 800 с.
108. Функциональная и топическая диагностика в эндокринологии: руководство для врачей / С. Б. Шустов [и др.]. - 3-е изд., перераб. и доп. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2017. – 272 с.
109. Функциональные расстройства желудочно-кишечного тракта. Практический подход на основе клинического опыта / под ред. Б. Е. Лэйси, М. Д. Кроуэлла, Дж. К. ДиБайза; пер. с англ. под ред. С. В. Демичева. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2017. – 352 с.
110. Функціональна діагностика: національний підручник / за ред. О. Жарінова, Ю. Іваніва, В. Куця. – К.: Четверта хвиля, 2018. – 732 с.
111. Хроническое легочное сердце / Л. Ф. Коноплева, Д. А. Решотько. – К.: Книга-плюс, 2017. – 160 с.
112. Хронічне обструктивне захворювання легень: нові відтінки проблеми / Ю. І. Фещенко, Ю. Б. Чайковський, М. М. Островський [та ін.]. – Івано-Франківськ: СІМІК, 2016. – 400 с.
113. Экстренная медицинская помощь: карманное руководство: (учебное пособие)/ Под ред. Г.В. Дзяка. — Днепропетровск: Акцент, 2013. — 371
114. Электрокардиограмма. Анализ и интерпретация / А. В. Струтынский – 15-е изд. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2013. - 224 с.
115. Эндокринные синдромы. Диагностика и лечение / А.В. Древаль – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2014. – 416 с.

116. Эндокринология: национальное руководство / под ред. И. И. Дедова, Г. А. Мельниченко. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. – 1112 с.
117. Эндокринология: учебник для студентов высших мед. учеб. заведений / [П. Н. Боднар, Г. П. Михальчишин, Ю. И. Комисаренко и др.]; под ред. проф. П. Н. Боднара. – изд. 2, перераб. и дополн. – Винница: Нова Книга, 2016. – 488 с.
118. 2014 ESC Guidelines on the diagnosis and management of acute pulmonary embolism (European Heart Journal doi:10.1093/eurheartj/ehu283 (European Heart Journal Advance Access published August 29, 2014)).
119. 2016 ESC/EAS Guidelines for the Management of Dyslipidaemias / Eur. Heart J. – 2016. – Vol. 37. – P. 2999-3058.
120. 2016 updated EULAR evidence-based recommendations for the management of gout / P. Richette, M. Doherty, E. Pascual [et al.] // Annals of the Rheumatic Diseases. – 2017. – Vol. 76. – P. 29-42.
121. 2017 ESC Guidelines for the management of acute myocardial infarction in patients presenting with ST-segment elevation: The Task Force for the management of acute myocardial infarction in patients presenting with ST-segment elevation of the European Society of Cardiology (ESC) / B. Ibanez, S. James, S. Aqewall [et al.] // Eur. Heart J. – 2018. – Vol. 39(2). – P. 119-177.
122. A consensus statement on the European Society for clinical and economic aspects of osteoporosis and osteoarthritis (ESCEO) algorithm for the management of knee osteoarthritis – from evidence-based medicine to the real-life setting / Sem. Arthr. Rheum. – 2016. – Vol. 45. – S1-S11.
123. ACG Clinical Guideline: Treatment of Helicobacter pylori Infection / W.D. Chey, G.I. Leontiadis, C.W. Howden [et al.] // Am. J. Gastroenterol. – 2017. – Vol. 112(2). – P. 212-239.
124. Acute Treatment of Patients With Supraventricular Tachycardia / S.M. AlKhatib, R.L. Page // JAMA Cardiol. – 2016. – Vol. 1(4). – P. 483-485.
125. American Association of Clinical Endocrinologists and American College of Endocrinology Guidelines for Management of Dyslipidemia and Prevention of Cardiovascular Disease, 2017, <https://www.aace.com/files/lipid-guidelines.pdf>
126. American Association of Clinical Endocrinologists, American College of Endocrinology, and Associazione Medici Endocrinologi Medical Guidelines for Clinical Practice for the Diagnosis and Management of

- Thyroid Nodules, 2016, <https://www.aace.com/files/thyroid-nodule-guidelines.pdf>
127. American Association of Neurological Surgeons, Congress of Neurological Surgeons. Prehospital cervical spinal immobilization after trauma In: Guidelines for the management of acute cervical spine and spinal cord injuries, 2013, <https://www.guidelinecentral.com/summaries/prehospital-cervical-spinal-immobilization-after-trauma-in-guidelines-for-the-management-of-acute-cervical-spine-and-spinal-cord-injuries/>
  128. American College of Gastroenterology and Canadian Association of Gastroenterology guidelines on the management of dyspepsia / P. Moayyedi, B.E. Lacy, C.N. Andrews [et al.] // Am. J. Gastroenterol. – 2017. – Vol. 112. – P. 988- 1013.
  129. American Diabetes Association Standards of Medical Care in Diabetes // Diabetes Care. – 2017. – Vol. 40(Suppl. 1): S1-132.
  130. An algorithm recommendation for the management of knee osteoarthritis in Europe and internationally: A report from a task force of the European Society for Clinical and Economic Aspects of Osteoporosis and Osteoarthritis (ESCEO) / O. Bruyere, C.C. Cooper, J.-P. Pelletier [et al.] // Sem. Arthr. Rheum. – 2014. – Vol. 35 44. – P. 252-263.
  131. Antibiotics for acute respiratory infections in general practice: comparison of prescribing rates with guideline recommendations / A.R. McCullough, A.J. Pollack, M. Plejdrup Hansen [et al.] // Med. J. Aust. – 2017. – Vol. 207(2). – P. 65- 69.
  132. Canadian Medical Association InfoBase (CMA InfoBase: Clinical Practice Guidelines (CPGs) <http://www.cma.ca/>
  133. Cardiovascular Risk Factor Control for All / P. Greenland, V. Fuster // JAMA. – 2017. – Vol. 318(2). – P. 130-131.
  134. Centers for Disease Control and Prevention (CDC) <https://www.cdc.gov/>
  135. Classification of Cough as a Symptom in Adults and Management Algorithms: CHEST Guideline and Expert Panel Report / R.S. Irwin, C.L. French, A.B. Chang [et al.] // Chest. – 2018. – Vol. 153(1). – P. 196-209.
  136. Clinical Knowledge Summaries (CKS) <http://prodigy.clarity.co.uk/>
  137. Clinical Practice Guidelines for Hypothyroidism in Adults: Cosponsored by the American Association of Clinical Endocrinologists and

- the American Thyroid Association, 2012, <https://www.aace.com/files/final-file-hypo-guidelines.pdf>
138. Consensus Statement by the American Association of Clinical Endocrinologists and American College of Endocrinology on the Comprehensive Type 2 Diabetes Management Algorithm – 2018 Executive Summary, 2018, <https://www.aace.com/sites/all/files/diabetes-algorithm-executive-summary.pdf>
  139. Eastern Association For The Surgery Of Trauma. Emergency tracheal intubation immediately following traumatic injury: an Eastern Association for the Surgery of Trauma practice management guideline, 2012, <https://www.guidelinecentral.com/summaries/emergency-tracheal-intubation-immediately-following-traumatic-injury-an-eastern-association-for-the-surgery-of-trauma-practice-management-guideline/>
  140. Eastern Association For The Surgery Of Trauma. Evaluation and management of mild traumatic brain injury: an Eastern Association for the Surgery of Trauma practice management guideline, 2012, <https://www.guidelinecentral.com/summaries/evaluation-and-management-of-mild-traumatic-brain-injury-an-eastern-association-for-the-surgery-of-trauma-practice-management-guideline/>
  141. Emergency Airway Management Jonathan Benger, Jerry Nolan, Mike Clancy College of Emergency Medicine, London 2009
  142. Emergency Surgery Course (ESC®) Manual The Official ESTES/AAST Guide Editors: Fingerhut, A., Leppäniemi, A., Coimbra, R., Peitzman, A.B., Scalea, Th.M., Voiglio, E.J. (Eds.) 2016, p-319
  143. European Guidelines on cardiovascular disease prevention in clinical practice: The Sixth Joint Task Force of the European Society of Cardiology and Other Societies on Cardiovascular Disease Prevention in Clinical Practice (constituted by representatives of 10 societies and by invited experts) Developed with the special contribution of the European Association for Cardiovascular Prevention & Rehabilitation (EACPR) / M.F. Piepoli, A.W. Hoes, S. Agewall [et al.] // Eur. Heart J. – 2016. – Vol. 37(29). – P. 2315-2381. 36
  144. Evaluation and Treatment of Patients With Constipation / T.Stern, A.M. Davis // JAMA. – 2016. – Vol. 315(2). – P. 192-193.
  145. Gastroduodenal disorders / V. Stanghellini, F. Chan, W.L. Hasler [et al.] // Gastroenterology. – 2016. – Vol. 150. – P. 1380-1392.

146. Global strategy for asthma management and prevention (2017 Update). Режимдоступу: <http://ginasthma.org>.
147. Guidelines for the Use of Antiretroviral Agents in HIV-1-Infected Adults and Adolescents/ Developed by the DHHS Panel on Antiretroviral Guidelines for Adults and Adolescents – A Working Group of the Office of AIDS Research Advisory Council (OARAC). Downloaded from <http://aidsinfo.nih.gov/guidelines> on 4/9/2015.
148. Guidelines on the management of abnormal liver blood tests / P.N. Newsome, R. Cramb, S.M. Davison [et al.] // Gut. – 2017. – P. 1-14.
149. Hess M.W. The 2017 Global Initiative for Chronic Obstructive Lung Disease Report and Practice Implications for the Respiratory Therapist / M.W. Hess // Respir. Care. – 2017. – Vol. 62(11). – P. 1492-1500.
150. <http://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-04012018--13-pro-dejaki-pitannja-zastosuvannja-ukrainomovnogo-variantu-mizhnarodnoi-klasifikacii-pervinnoi-medichnoi-dopomogiicpc-2-e>
151. International Diabetes Federation. Clinical Practice Recommendations for Managing Type 2 Diabetes in Primary Care – 2017. Режимдоступу: www.idf.org/managing-type2-diabetes
152. Kolditz M. Community-Acquired Pneumonia in Adults / M. Kolditz, S. Ewig // Dtsch. Arztebl. Int. – 2017. – Dec Vol. 114(49). – P. 838-848.
153. Lipid Disorders: Screening and Treatment / J. Jin // JAMA. – 2016. – Vol. 316(19). – P. 2056.
154. Management of Adults With Hospital-acquired and Ventilator-associated Pneumonia: 2016 Clinical Practice Guidelines by the Infectious Diseases Society of America and the American Thoracic Society / A.C. Kalil, M.L. Metersky, M. Klompas [et al.] // Clinical Infectious Diseases. – 2016. – Vol. 63(5). – e61-111.
155. Management of Helicobacter pylori infection – the Maastricht V/Florence Consensus / P. Malfertheiner, F. Megraud, C. O'Morain [et al.] // Report. Gut. – 2017. – Vol. 66(1). – P. 6-30.
156. Management of Helicobacter pylori Infection / R.T. Kavitt, A.S. Cifu // JAMA. – 2017. – Vol. 317(15). – P. 1572-1573.
157. NICE guideline: Non-alcoholic fatty liver disease (NAFLD): assessment and management – 2016. Режимдоступу: www.nice.org.uk/guidance/ng49
158. O'Gara P., Kushner F., Ascheim D. et al. 2013 ACCF/AHA guideline for the management of ST-elevation myocardial infarction: a report of the

- American College of Cardiology Foundation/American Heart Association Task Force on Practice Guidelines. J Am Coll Cardiol. 2013; 61 (4):p78 – p140.
159. Pharmacologic Treatment of Hypertension in Adults Aged 60 Years or Older to Higher Versus Lower Blood Pressure Targets: A Clinical Practice Guideline From the American College of Physicians and the American Academy of Family Physicians / A. Qaseem, T.J. Wilt, R. Rich [et al.] // Ann. Intern. Med. – 37 2017. – Vol. 166(6). – P. 430-437.
  160. Pneumonia: Diagnosis and management of community- and hospital-acquired pneumonia in adults. NICE guidelines, 2014. Режимдоступу: <https://www.nice.org>
  161. Prevention, Detection, Evaluation, and Management of High Blood Pressure in Adults / A.S. Cifu, A.M. Davis // JAMA. – 2017. – Vol. 318(21). – P. 2132- 2134.
  162. Screening for Prediabetes and Type 2 Diabetes Mellitus / N. Laiteerapong, A.S. Cifu // JAMA. – 2016. – Vol. 315(7). – P. 697-698.
  163. SEMDSA 2017 Guidelines for the Management of Type 2 diabetes mellitus // JEMDSA. – 2017. – Vol. 22(Suppl. 1): S1-S196.
  164. Silvia G. Priori, Carina Blomström-Lundqvist, Andrea Mazzanti et al. 2015 ESC guidelines for the management of patients with ventricular arrhythmias and the prevention of sudden cardiac death. Eur Heart J 2015: p87.
  165. Svenningsen S. Asthma Endotypes and an Overview of Targeted Therapy for Asthma / S. Svenningsen, P. Nair // Front. Med. (Lausanne). – 2017. – Vol. 26(4). – P. 158.
  166. The 2017 Clinical Practice Guideline for High Blood Pressure / P.K. Whelton, R.M. Carey // JAMA. – 2017. – Vol. 318(21). – P. 2073-2074.
  167. The New 2017 ACC/AHA Guidelines “Up the Pressure” on Diagnosis and Treatment of Hypertension / P. Greenland, E. Peterson // JAMA. – 2017. – Vol. 318(21). – P. 2083-2084.
  168. Weber M., Schiffrin E., White W. et al. Clinical practice guidelines for the management of hypertension in the community a statement by the American society of hypertension and the international society of hypertension // J. Hypertens. – 2014. – Vol. 32 (1). – P. 3-15.
  169. Bismuth Ch. Toxicologie Clinique, 5e edition.- Paris: Medecine-Science Flammarion, 2000. - 1092 p.

Офіційна доказова практично-орієнтована медична інформація, яку містять видання:

1. AMA (American Medical Association) <https://www.ama-assn.org/>
2. American Academy of Family Physicians <http://www.aafp.org/home.html>
3. American Academy of Pediatrics Policy (AAP Policy) Clinical Practice Guidelines <https://www.aap.org>
4. American College of Cardiology <http://www.acc.org/>
5. American College of Emergency Physicians <https://www.acep.org/>
6. American Heart Association <http://news.heart.org/>
7. BMJ Clinical Evidence <http://clinicalevidence.bmj.com>
8. Brain Trauma Foundation (BTF) <https://www.braintrauma.org/http://www.trauma.org/>
9. Eastern Association for the Surgery of Trauma <https://www.east.org/>
10. European Pediatric Association, the Union of National European Pediatric Societies and Associations (EPA/UNEPSA) <http://www.epa-unepsa.org/> 38
11. European Society of Cardiology <http://www.escardio.org/>
12. <http://www.mozdocs.kiev.ua>
13. Medscape from WebMD <http://www.medscape.com>
14. Medscape from WebMD <http://www.medscape.com>
15. National Comprehensive Cancer Network <https://www.nccn.org/>
16. National Guideline Clearinghouse <https://www.guideline.gov/>
17. National Institute for Health and Clinical Excellence (NICE) <https://www.nice.org.uk/>
18. Royal College of Physicians <https://www.rcplondon.ac.uk/>
19. The Association of the Scientific Medical Societies in Germany <http://www.awmf.org>
20. The Cochrane Collaboration The Cochrane Library <http://www.cochrane.org/>
21. The European Society for Emergency Medicine <https://www.eusem.org/>
22. The Finnish Medical Society Duodecim <https://www.duodecim.fi/>
23. The French National Authority for Health <http://www.has-sante.fr/>
24. The National Association of Emergency Medical Technicians (NAEMT) <http://www.naemt.org/>
25. The National Association of State EMS <https://www.nasemso.org/>
26. The National Health and Medical Research Council (NHMRC) <https://www.nhmrc.gov.au>

27.Up To Date <http://www.uptodate.com> Western Trauma Association
<https://westerntrauma.org/>

газети:

- “Здоров’я України”;
- “Ваше здоров’я”;
- “Медичний вісник України”;
- “Medicus Amicus”;

журнали:

- “Therapia”
- “Архів клінічної та експериментальної медицини”;
- “Астма і алергія”;
- “Журнал сучасного лікаря. Мистецтво лікування”;
- “Інфекційні хвороби”;
- “Клиническая медицина”
- “Клінічна інформатика і телемедицина”
- “Ліки України”
- “Лікувальна справа”
- “Лікування та діагностика”
- “Медицина світу”;
- “Медичний всесвіт”
- “Нове в гематології та трансфузіології”
- “Онкологія”; 39
- “Променева діагностика, променева терапія”;
- “Радіологічний вісник”;
- “Український кардіологічний журнал”;
- “Український медичний часопис”;
- “Український пульмонологічний журнал”;
- “Український терапевтичний журнал”
- “Клінічна інформатика і телемедицина”
- “Ліки України”
- “Лікувальна справа”
- “Лікування та діагностика”
- “Медицина світу”;
- “Медичний всесвіт”
- “Нове в гематології та трансфузіології”
- “Онкологія”;
- “Променева діагностика, променева терапія”;

- “Радіологічний вісник”;
- “Український кардіологічний журнал”;
- “Український медичний часопис”;
- “Український пульмонологічний журнал”;
- “Український терапевтичний журнал”

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИВ ІНТЕРНЕТІ

1. ДЕРЖАВНИЙ ФОРМУЛЯР лікарських засобів. Під редакцією В.Є. Бліхара, В.І. Мальцева, А.М. Морозова, В.Д. Парія, А.В. Степаненко, Т.М. Думенко. Випуск четвертий Київ 2012.
http://www.moz.gov.ua/ua/portal/register_formular
2. РЕЄСТР медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги (База стандартів медичної допомоги в Україні)
<http://www.dec.gov.ua/mtd/index.html>
3. РЕЄСТР медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги (Сучасні документи останніх років розроблені на засадах доказової медицини) <http://www.dec.gov.ua/mtd/reestr.html>
4. Нові клінічні протоколи Міністерства охорони здоров'я України в сфері доказової медицини <http://guidelines.moz.gov.ua>
5. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua>
6. Національна Парламентська бібліотека України - <http://www.nplu.org>
7. Офіційний веб-сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я - <http://www.who.int>